Planlama 2019;29(3):185–194 | doi: 10.14744/planlama.2019.07078

DERLEME / REVIEW

Yerel Siyasette Yerel Demokrasiyi Geliştirme Uygulamaları: Konsensus Tabanlı İşbirliği Geliştirme Örneği

Applications of Local Democracy Development in Local Politics: Consensus Based Cooperation Development Example

Ümmühan Kaygısız

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Burdur

ÖZ

Günümüzde ülkeler, yerel yönetimlerin yerel siyaset alanındaki liderliğini daha ön planda tutmaktadır. Uluslararası alanda yaşanan dönüşümler ile birlikte kamu yönetimi alanındaki geleneksel yaklaşımlar dönüştürülmekte, uzun süredir uygulanan uygulamalar ve prosedürler sorgulanmakta ve demokratik ve yönetsel pratikteki yenilikler artmaktadır. Bunların yanı sıra seçilmiş yerel makamların rolü ve amacı yeniden gözden geçirilmekte ve yeniden şekillendirilmektedir. Uluslararası alanda ortak ekonomik, sektörel ve bölgesel çıkarlara dayalı olarak, yerel otoriteler bölgesel çaplı ağlarının sayısında büyük bir artış göstermiştir. Bu aynı zamanda ulusal bağlamda da ülkelerin yerel siyaset ve yerel demokrasiyi gerçekleştirmelerinde farklı paydaş gruplarına bilhassa vatandaş odaklı yaklaşımlara yoğunlaşmasına da yol açmıştır. Diğer taraftan siyasi kurumlardaki yüksek güvensizlik, çoğu vatandaş arasında giderek artan güçsüzlük duygusu, hâkim demokratik yönetişim sistemlerinin kolektif diyalog ve öğrenim için yeterli olmadığına işaret etmektedir. Bu noktada, kamu yönetişim sistemleri içerisinde farklı uygulamalar ve kurumlar önem kazanmıştır. Bazı Avrupa ülkelerinde uygulanan dairesel kurumsal düzenlemeler ve Kent Konseyleri de bunlardandır. Çok çeşitli katılımcı kitle ile vatandaş odaklı bir şekilde gerçekleştirilen dairesel tasarım farklı katılımcıların fikirlerinin dile getirildiği önemli konsensüs noktalarıdır. Buradaki temel amaç, yönetişim kapasitesini arttırmak ve aynı zamanda, görevdeki organizasyonun öğrenilmesidir. Çalışmanın amacı kamu yönetimindeki gelişmelerle birlikte değerlendirilen bu uygulamalar hakkında bilgi vererek değişen vatandaş rollerini ortaya koymaktır.

Anahtar sözcükler: Kamu yönetimi; kent konseyi; yerel demokrasi; yerel siyaset.

ABSTRACT

Today, countries are leading the leadership of local governments in the field of local politics. Along with transformations in the international arena, traditional approaches to public administration are being transformed, long-standing applied practices and procedures are questioned, and innovations in democratic and managerial practice are increasing. Besides these, the role and purpose of the elected local authorities is re-glanced and reshaped. The international arena has shown a significant increase in the number of regional networks of local authorities, based on common economic, sectoral and regional interests. This also led to a concentration of national-specific approaches to different stakeholder groups, particularly in the context of countries' local politics and local democracy. On the other hand, the high level of insecurity in political institutions, a growing sense of weakness among many citizens, indicates that judge democratic governance systems are not sufficient for collective dialogue and learning. At this point, different applications and institutions have gained importance in public governance systems. Circular institutional arrangements in some European countries and the City Councils are these. A citizen-centered circular design with a large number of participants and significant consensus points on which the ideas of different participants are expressed. The main purpose here is to increase the capacity of governance and at the same time to learn the current organization. The aim of the study is to demonstrate the changing citizens' roles by informing about the practices that are evaluated together with the developments in public administration.

Keywords: Public administration; city council; local democracy; local politics.

Geliş tarihi: 17.01.2019 Kabul tarihi: 02.07.2019
Online yayımlanma tarihi: 16.09.2019
İletişim: Ümmühan Kaygısız.
e-posta: ukaygisiz@mehmetakif.edu.tr

TMMOB
Şehir Plancıları Odası

Giriş

Avrupa Kentsel Şartı, katılımcı demokratik bir işleyişi kolaylaştırma potansiyeline sahip yeni bilgi ve iletişim teknolojilerine önemle vurgu yapmaktadır. Ayrıca yeni nesil teknolojiler sayesinde, "bilginin karşılıklı etkileşimi ve hızının demokratik katılımı zenginleştireceği ve seçimle işbaşına gelen temsilcilerle kent halkı arasındaki diyaloğu iyileştireceğine" duyulan inanç dile getirilmektedir. Teknolojik alanda gerçekleşen ilerlemeler ve internet kullanımının yaygınlaşması, veri transferlerinin kolaylaşıp, hızlanması; etkileşim imkânlarının hızla genişlemesi makro çerçevede siyaseti, mikro düzeyde de kentsel siyaseti oldukça fazla etkilemektedir (Bayraktar, 2016:13).

Günümüzde yerel siyasette katılımcı yönetişimin önemine dair görüşler daha da çoğalmıştır. Demokratik yönetişim içerisinde ise vatandaş katılımının potansiyeli ile ilgili etkililik, meşruiyet ve sosyal adalet kavramları önemlidir. Gelinen noktada kamu sektöründe artan kısıtlamalar, bireysel katılım ve bahsedilen dijital teknoloji alanındaki gelişmelerle beraber etkin bir biçimde yönetime katılımın önü açılmıştır. Öte yandan vatandaş katılımının temsili hükümetlerin meşruiyetlerini artırıcı rolü de hayli önem kazanmıştır. Bütün bu gelişmelerin yanında başarılı katılımcı yönetişimin yaratılmasında sistematik liderliğin olmaması, doğrudan vatandaş katılımının zorluğu ve katılımcı inovasyonların sınırlı kapsamı ve yetkileri gibi önemli sorunlar da vardır.

Birçok Batı demokrasisinde kamu kurumlarına ve politikacılara duyulan güven azaldığından çoğu vatandaş arasında güçsüzlük duygusu artmaya devam etmektedir. Kamu kurumlarına olan güven ve destek çalışmaları, güven düzeylerindeki uzun vadeli eğilimlerin açıklamalarına odaklanmıştır. Bu bağlamda, kamu kurumlarına duyulan güvensizlik ve vatandaşların artan güçsüzlük duygusu, demokratik bir yönetim sisteminin önemini yansıtmaktadır (Dahlberg ve Linde, 2016). Demokratik yönetişimin eksiklikleri, sistematik liderlik ve katılımcı yönetişimin eksikliğinin yanı sıra katılımcı inovasyonların sınırlı kapsamı ve güçleri ile ilişkilendirilmiştir.

Makalede ilk olarak, kuramsal arka plan oluşturulmuştur. Vatandaşlarla kamu kurumları arasındaki boşluğun demokrasilerin karşı karşıya kaldığı en önemli sorun olabileceği vurgusundan yola çıkılmıştır. Daha sonra, yönetişim kapsamında değerlendirilebilecek dairesel tasarım yaklaşımının tarihi ve ana ilkeleri incelenmiştir.

Döngüsel/Dairesel tasarım yaklaşımı vatandaşlar ve siyasal kurumlar arasındaki boşluğu ele almak için kullanılmaktadır. Dolayısıyla yüksek düzeyde sivil katılımı içererek demokratik uygulamalarla sonuçlanmaktadır. Bazı Avrupa ülkelerinde örneğin Hollanda belediyesinde yürütülen bir vaka çalışması, dairesel tasarım ilkelerinin, şehir meclisinin sivil katılımın orkestra şefi rolünü nasıl geliştirdiğini göstermektedir (Romme vd. 2018:246). Gelinen noktada çoğu ülkede başarılı uygulamaları görülen Kent Konseyleri ve bu kapsamda değişen vatandaş rolleri yeni kamu yönetimi anlayışı ile pekişen vatandaş algısı ile birlikte değerlendirilmektedir. Sonuç olarak ise bütün bu gelişmelerle yerel demokrasinin, rıza tabanlı bir işbirliği kültürüne nasıl dönüştürülebileceği görülmektedir.

Bu konudaki en büyük eleştiri, kamu kurumlarında azalan güven düzeylerinin, bu kurumların siyasi meşruiyetini ve istikrarını azaltma eğilimine rağmen, bu fenomeni tanımlamak ve açıklamak yerine, büyük çoğunluğu siyaset bilimci olan araştırmacıların, genellikle sistemin koşullarını değiştirmeye çabalamakla uğraşmaları yönündedir (Romme vd. 2018:246).

Yerel Demokrasi Geliştirme Uygulamaları

Devletin resmi kurumlar bütününü ifade eden hükümet, belirli idari ve yasal çerçeveler içinde kararlar alır ve kamu kaynaklarını mali açıdan sorumlu bir şekilde kullanır. En önemlisi, hükümet kararları devletin meşru hiyerarşik gücü tarafından desteklenmektedir. Yönetişim ise, hükümetin artı istenen sonuçları elde etmek için bir dizi kamu ve özel sektör kurumunu etkileme ve müzakere etme sürecinin daha esnek süreçlerini içerir. Kısaca yönetişim, ortak hedeflere ulaşmak için kamu, özel ve kar amacı gütmeyen sektörler arasındaki işbirliğini teşvik eder. Yönetişimdeki vurgu devletin hiyerarşik gücü yok olmadan, başkalarının eylemlerini yönlendirmek, etkilemek ve koordine etmek üzerinedir. Yönetişim ilişkilerinde hiç kimse, diğerlerinin üzerinde hiyerarşik güç kullanamaz. Süreç etkileşimlidir, çünkü kamusal ya da özel tek bir kurum, tek taraflı olarak kilit sorunların üstesinden gelmek için bilgi ve kaynak kapasitesine sahip değildir. Yerel düzeyde ise mevcut olan demokratik olarak seçilen konseyler etkileşimli süreci ifade eder. Yerel yönetişim daha geniş olarak yerel düzeyde çeşitli kamu, özel ve gönüllü sektör kurumlarının süreçlerini ve yapılarını kapsar. Toplu tedarik sorumluluğunun yaygınlığını ve farklı seviyelerin ve sektörlerin katkısını kabul eder (Hambleton, 2002:150–151).

Vatandaşlar açısından bakıldığında ise genel olarak kamu yönetimi işleyişi içerisinde daha fazla katılım arayışındadırlar. Katılımın gerçekleşebilmesi için bir takım mekanizmalara gereksinim vardır. Öncelikle, katılımın ilk aşaması olarak vatandaş bilgilendirilmelidir. Bilgi sunulmuş kesimlerin bunlar hakkındaki görüşlerini ifade etmesi olanağı vermek üzere onlara danışılmalıdır. Katılımcıların katkılarının karara yansıtılması diğer bir deyişle dâhil edilmeleri gereklidir. Son olarak, vatandaşların kendilerine dair belli bir kamu politikasına ilişkin katılımcılıktan öte, kararların sorumlusu olması ve belli bir iktidara sahip olması anlamında muktedir olabilmesi önemlidir (Bayraktar, 2016:14–18).

Fakat seçmenler, siyasi partiler ve seçilmiş temsilciler biçimindeki anayasal temsilcilerin yerel demokrasiyi gerçekleştirme rolleri de bir o kadar karmaşık ve zorludur. Kent konseyleri

veya ulusal parlamentolar gibi temsil organları kamu politikalarını yerel, bölgesel ve ulusal düzeylerde yürütmekten sorumlu idari kurumları yönetememek ve kontrol edememek eğilimindedir. Bunun sonucu olarak uygulamada, birçok kişi politik kurumlara ve onların politik sonuçlarına olan güvenini kaybetmiştir (Romme vd. 2018:247). Bu noktada yerel demokrasiyi güçlendirmek için uygulamada daha fazla vatandaş katılımını içeren çabalar gerekmektedir.

Batıdaki demokratik yönetişim sistemleri, seçmenleri neyin harekete geçirdiğine dair farklı varsayımlar üzerine inşa edilmiştir. Bu varsayımlardan bazıları, vatandaşların (a) seçim sonucunu etkilemek için oy kullanması ve (b) oylarının sadece düzenli aralıklarla (örneğin, her 4 yılda bir) ifade edilmesini istemeleridir. Ancak, bu alanda gerçekleştirilen ampirik çalışmalar, insanların, seçimleri oylamayı beklemekten ziyade bir konu ve / veya aday hakkında kendilerini ifade etmek istedikleri için seçimlerde oy kullandıklarını göstermiştir (Copeland ve Laband, 2002:352)

Oysa seçmenleri harekete geçiren nokta, demokratik vatandaşlık ve siyaset çerçevesinde katılımcılıktır. Katılımcılık konusunda anahtar kavram ise farklı kesimlerin bir araya gelmesi ve bunların ortak amaçlara yönelik olarak kolektif bir bakış ve pratik geliştirmesi, birbirlerine güvenmeleridir. Bu noktada ortak müşterekler etrafında buluşabilmeleri önemlidir. Müşterekler siyaseti de denilen bu durum bir kentin sakinlerinin yaşadıkları mekânla ve bu mekânı paylaştıkları diğer kişilerle bir bağ kurmuş, kentin gündemini takip eden ve kente dair ortak faaliyetlerde bulunabilecek şekilde bir araya gelme becerisini kazanması adına çaba sarf etmek şeklinde ifade edilmektedir. Bunun için vatandaşların kendilerini kente ait hissetmeleri, hemşehrilerine güvenmeleri, yaşadıkları yere dair kapsamlı bilgi sahibi olmaları ve örgütlenme becerileri gerekmektedir (Bayraktar, 2016:25).

Diğer taraftan, yerel belediye organları ve ulusal parlamentolarda temsilciler seçme fırsatı, pek çok vatandaşın, ilgilendikleri konularla ilgili ilgi alanlarını ve fikirlerini ifade etmeleri konusundaki güçlü isteğini pek tatmin etmemektedir. Bu ise vatandaşların süreçlere katımını olumsuz etkilemektedir. Oysa dünyada güven duygusu pekiştirme ve politika süreçlerine aktif katılım noktasında önemli uygulamalar vardır. Küreselleşme, yeni nesil teknolojiler katılımı kolaylaştırmakta vatandaşın söz sahibi olmasını desteklemektedir. Fakat bu gelişmeler çoğunlukla vatandaşı bilgilendirmekten öteye gitmemektedir. Oysa vatandaşın ve bireyin bizzat politika yapım sürecinde etken olmasına yönelik uygulamalar konsensüs sağlamanın da ötesine giderek vatandaşa değer hissi verecek ve güven duygusu pekişecektir. İşte bu noktada bu uygulamalardan bir tanesi olan vatandaşların süreçler hakkında mümkün olduğunca bilgi sahibi olmaları ve bu süreçlere katılımları noktasında aktif hale gelmelerinde önemli bir çerçeve sunabilecek dairesel tasarım yaklaşımı farklı bir perspektif sağlayacaktır.

Sosyokratik Dairesel Tasarım

Yerel demokrasiyi geliştirmek ve vatandaş ile yönetim arasındaki işbirliği uygulamalarını güçlendirmek üzerine gerçekleştirilen ilgili literatür incelendiğinde konuya dair pek çok çalışma yapıldığı görülmektedir. Romme vd. tarafından yapılan çalışma, dairesel tasarım yaklaşımı adı altında oluşturulan danışma kurulları ile yaşanabilecek çatışmaları ortadan kaldırmak ve azaltmak için önemli bir perspektif sunmaktadır.

Romme vd. (2018) dairesel tasarım ya da sosyokratik dairesel tasarımdan bahsetmiştir (Romme vd. 2018:247). "Sosyokrasi" kelimesi Latince "socius" (arkadaş) ve Yunanca "kratein" den (hükümet) türetilmiştir. Sosyokrasi kavramı ilk olarak 1851 yılında Fransız filozof Auguste Comte tarafından kullanılmıştır (Buck ve Villines, 2007). Sosyokrasi fikri daha sonra Amerikalı sosyolog Lester Ward (1892) tarafından benimsenmiştir. Kelime şu anki anlamını 1940'larda Hollanda'daki bir Quaker okulunda almaya başlamıştır. Bu okulun kurucuları Kees Boeke ve Betty Cadbury gibi eğitimciler ve barış aktivistleridir. Boeke, sosyokrasiyi, bireylerin eşitliğini varsayan bir yönetim biçimi olarak görmüştür. Buradaki eşitlik "bir birey, bir oy" şeklindeki demokrasi yasasıyla ifade edilmez, aksine her biri için tatmin edici bir karara varıncaya kadar birlikte düşünen bir grup birey (daire) ile ifade edilmektedir. Sosyokratik ideallerin hayata geçirilmesi için Boeke, geniş bir organizasyonda karar vermeyi organize etmek için bir çevreler sistemi kullanmıştır. Bu sistemde her bir çemberin üyeleri, alanlarındaki kararlardan sorumludur. Her daire "daha yüksek" bir çevreye temsilciler seçer. Hiyerarşi etkinliğini korumaktadır. Bu okul ya da ekol, öğretmenlerin ve öğrencilerin okul yönetimi hakkında karar verme süreçlerine katıldıkları için benzersizdir. Bu okuldaki öğrencilerden biri olan Gerard Endenburg mühendislik eğitimi almaya devam ederek, ebeveynlerinden devraldığı bir elektrik mühendisliği şirketi olan Endenburg Elektrotechniek'te Boeke'nin ilkelerini geliştirmiş ve uygulamıştır. Bu çalışmaları, Sosyokratik Çember Yöntemi (Sociocratische Kringorganisatie Methode) adı verilen resmi bir organizasyonel yöntemle sonuçlanmıştır (Rau ve Koch-Gonzalez, 2018). Sosyokrasi fikri, mühendislik bilimlerindeki eğitimine dayanarak, Endenburg tarafından, 1960'ların sonlarında ve 1970'lerin başlarında denenmeye başlanmış böylelikle fikir sosyokratik bir örgütlenme yaklaşımı ortaya çıkmıştır (Endenburg, 1998a). Endenburg, şirketinde bir danışma kurulu, bir çalışma konseyinin uygulanmasıyla ilgili mücadele etmiştir. Yönetim ve işçi temsilcileri arasında gerçek bir istişare sağlamak yerine, sıklıkla çatışmalar yaşanmaya devam edince Endenburg, danışma sistemini tamamen yeniden tasarlamaya karar vermiştir (Endenburg, 1998b; Romme ve Endenburg, 2006:289).

Gerard Endenburg, sosyokrasiyi insanları örgütlerinden ortak sorumlu olarak göstermeye davet eden bir yöntem olarak görmüştür (Endenburg, 1998a). Sosyokrasi, sonrasında

Amerika Birleşik Devletleri'ne, 2007 yılında We The People: Consenting to a Deeper Democracy kitabının ortak yazarlarından olan John Buck tarafından getirilmiştir. ABD'de sosyokrasi, Dinamik Yönetişim olarak da bilinir. Bu isimler sosyokrasi kelimesi pejoratif tepkiler ürettiğinden sosyokrasinin dinamik doğasını vurgulamak için seçilmiştir. Bazı insanlara sosyokrasi kelimesi sosyalizm gibi gelmiş ve bireysel özgürlük kaybına neden olmuştur (Rau ve Koch-Gonzalez, 2018:58–59).

"Birlikte çalışanlar ve birlikte yaşayanlar beraber yönetir" sloganını benimseyen sosyokrasi fikrinde çemberler vardır. Çemberlerin üyeleri çalışanlar ve politika yapıcılardır. Çember üyeleri, yaptıkları işin uzmanlarıdır ve çalışmalarının nasıl yapıldığını yöneten bilgi ve becerilere sahiptirler. Çalışanların birlikte çalışmalarını daha kolay ve daha başarılı hale getirmek için uygun gördükleri gibi politika yapılır. Çemberin güçlendirilmesi, amaçlar, alanlar ve üyeler yoluyla olur.

Çember Rolleri

Her çemberde önemli rolleri yerine getirecek kişiler vardır. Bunlar, lider, kolaylaştırıcı, sekreter ve temsilcidir (Rau ve Koch-Gonzalez, 2018).

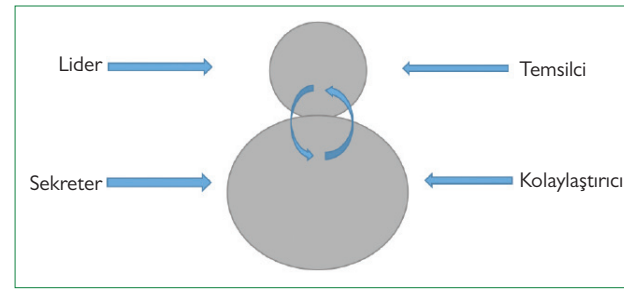
Öncelikle gelecekte nereye gitmek istenildiğinin belirlenmesinde liderliğe ihtiyaç duyulmaktadır. Bir daire lideri (yukarıdan aşağıya bağlantı da denir), çevrenin hedefiyle ilgili olarak çevrenin işlemlerine dikkat eder. Ne yapılması gerekiyor, kim yapacak? Gelecekte ne karar verecek? Lider aynı zamanda yukarıdan aşağıya bir bağlantı görevi görerek ana daireden kendi dairelerine bilgi getirir.

Çember içerisinde birlikte hareket edebilmek için iyi bir kolaylaştırıcıya ihtiyaç vardır. Kolaylaştırıcılar, toplantıların biçimine ve grup tarafından benimsenen kararlara göre toplantı yaparlar. Lider ve kolaylaştırıcı ayrı rollerdir, çünkü kolaylaştırma ve denetleme operasyonları farklı beceri setleridir. Aynı kişi tarafından tutulabilirler.

Faaliyetleri yönetmek için yazılı kayıtlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bunu yapacak olan sekreterdir. Sekreter toplantı sırasında notları yönetir, tutanakların dağıtıldığından ve erişilebilir olduğundan emin olur. Sekreter ayrıca dairenin kayıtlarını da yönetir ve politikaların yorumcusudur.

Temsilci ise (aşağıdan yukarıya bağlantı veya temsilci olarak da bilinir) daireyi bir sonraki "daha yüksek" dairede temsil etmek için dairenin içinden seçilir. Bu, iki daire arasında çift bağlantı oluşturur. Lider ve temsilci, çembere ve çemberin dışına bilgi aktarır; buna çift bağlantı denir (Romme ve Barret, 2010:100).

Lider, dairenin operasyonel seviyesinde ileriye dönük hareketi desteklemektedir. İkili bir lider ve delege bağlantısı fikri üzerine eşitlik somutlaştırılmıştır: Daireler arasında bağlantı kuran ikinci bir kişi olduğunda daha fazla sesin duyulması olasılığı artmaktadır. Kolaylaştırıcı ve sekreter, daire toplantılarının sorunsuz çalışmasını sağlar ve toplantılarda ve toplantılar arasında şeffaflık ve denklik ile etkili bir uygulama oluşturur.

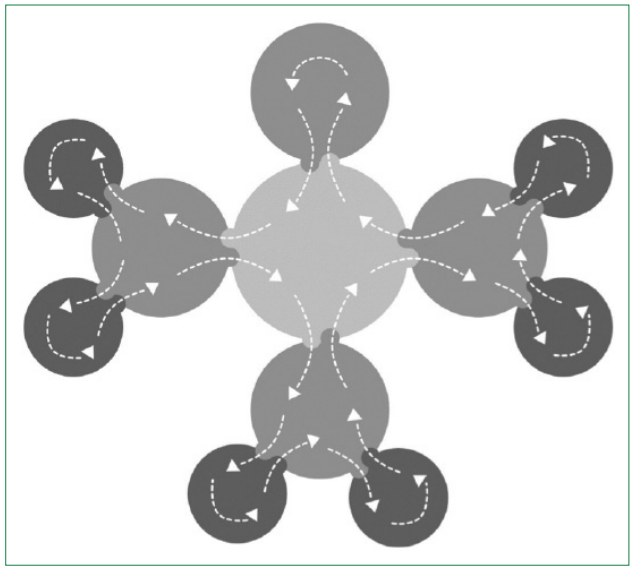

Şekil 1. Uzun bir süre için tanımlanmış bir işlem kümesini üstlenen daire rolleri (Rau ve Koch-Gonzalez, 2018).

Şekil 1'de lider, daha geniş bağlamı çevreye bağlamakta, temsilci çevreyi daha geniş bir içeriğe bağlamakta, sekreter daire dosyaları ile ilgilenmekte ve kolaylaştırıcı daire toplantılarından sorumlu moderatör olmaktadır. Lider, dairenin amaçlarına dikkat eder, dairenin operasyonlarını denetler, kendi dairesinin ve ana dairenin üyesidir ve ana daireler bilgisini dairelere taşır. Kolaylaştırıcı ise misyon olarak lidere benzemekle birlikte farklı rollere sahiptir. Şöyle ki, toplantılar sırasında eşdeğerliğe dikkat eder, toplantılar sırasında süreç sorumlusudur, toplantıda her bir öğenin amacını anlar ve kendi dairesine üyeler katar.

Sosyokraside operasyonel kararlar ve politika kararları olmak üzere iki temel karar alma çerçevesi vardır. İşlemler, genellikle toplantı dışında dairenin amacını gerçekleştirmek için olan görevlerdir. İşlemler yaparken operasyonel kararlar alır, görevlerimizi yönlendiren politikayı nasıl yorumlayacağımıza veya işlemleri birbirimizle koordine edeceğimize karar veririz. Operasyonel kararlar, bu kararı verme yetkisi olan herkes tarafından alınır. İşlemlerin çerçevelenmesi, yönlendirilmesi ve desteklenmesi konusunda politika yapılır. Politika rıza ile yapılır. Onay, dairenin içindeki hiçbir sesin göz ardı edilemeyeceği anlamına gelir. Daire ilgili tüm girdileri duyar ve eşdeğerde birlikte çalışmak için iyi bir temel oluşturur. Sosyokraside hiyerarşi vardır. Ancak buradaki hiyararşi, insan hiyerarşisi değildir. Her çember, genel amaç ve alanın bir parçası ile geldiğinden ve amaçlar ve alanlar iç içe geçtiğinden, birbirleriyle hiyerarşik bir ilişki içinde olan insanlar değil amaçlar ve alanlardır. Bu amaçlar ve alanlar, daire üyeleri ve rol sahipleri tarafından doldurulan çevrelere bağlıdır (Rau ve Koch-Gonzalez, 2018).

Şekil 2'de her iki bağlantıda "dairesel hiyerarşi" elde edilir. Bağlantı sadece yukarıdan aşağıya ya da sadece aşağıdan yukarıya doğru değil aynı zamanda ve aynı anda yapılır. Bilgi, her iki yönde de bir sonsuz döngüde bir daireden diğerine akar.

Şekil 2. Dairesel hiyerarşi (Rau ve Koch-Gonzalez, 2018).

Böylelikle çevreler de birbirleri ile etkileşimdedir. Herkesin ve her şeyin birlikte iyi çalıştığından emin olmak için bilgi akışına oldukça fazla ihtiyaç vardır.

Sosyokratik dairesel tasarım fikri, bir ülkenin etkili bir şekilde yönetilmesi gerekiyorsa, yüksek eğitimli bir topluluğun gerekli olduğuna inanan ve demokrasinin nihayetinde sosyokrasi gibi daha gelişmiş müzakere ve hükümet biçimlerine dönüşmesi gerektiğini savunan bir anlayıştır.

Endenburg'un oluşturduğu dairesellik kavramı ile "dinamik denge durumunu koruyabilen" bir ilke geliştirilmiştir. Bu bağlamda, herhangi bir döngüsel sürecin amacının "dinamik bir dengenin bozulmasını saptamak ve onu düzeltmek için adımlar atmak olduğunu" öne sürmüştür (Endenburg, 1998b:65). Bu kapsamda öz düzenleme ve öğrenimde organizasyonel kapasite oluşturmak için oluşturulacak dairesel tasarım kuralları şöyledir:

1. Politika konularına ilişkin kararlar, bilgilendirilmiş rıza ile alınır.
2. Kurumun her üyesi en az bir daireye, ortak bir çalışma hedefine sahip bir birime aittir. Her daire kendi amaçlarını (formlarını) formüle eder ve günceller; yönlendirme, çalıştırma ve ölçme / geri bildirim işlevlerini yerine getirir.
3. Çift bağlantı, yani iki daire arasındaki dikey bağlantı, her iki çevrede en az iki kişinin katılımı ile oluşur; bunlar arasında, işlevsel lider ve alt daireden en az bir seçilmiş temsilci bulunur.
4. Önceki kurallarda tanımlanan döngüsel yapı, idari hiyerarşiye eklenir. Bu idari hiyerarşi, bir hesap verebilirlik düzeyi olarak oluşturulan politikaların uygulanmasından sorumludur ve sorumlu olan tüm işlevsel liderleri içerir.
5. Daireler açık bir tartışmadan sonra kişileri sadece bilgilendirilmiş onam temelinde seçerler (Romme ve Endenburg, 2006:296).

Yürütülen araştırma ve çalışmalar neticesinde ortaya çıkan ilkeler ise karar verme, bilgilendirilmiş rıza, çiftler arasında çift bağlantı kurma ve yöneticilerin seçilmesi için ön kılavuzlar geliştirmeye hizmet etmiştir. Bir sistem ya da yönetim bazı koşullar altında (örneğin, en az sorunlu yolu bulmak için) sadece bir hedefi hedeflemekte ve aramaktadır: İdare ve geri bildirim, performans ölçümü, sistem esnekliği ve sistemin arama yapmasını sağlayan dairesel süreç (Romme ve Endenburg, 2006:290).

1980'lerin ortalarından başlayarak, çok sayıda kuruluş, döngüsel tasarım kuralları sayesinde yeni organizasyon yapıları tasarlamaya ve uygulamaya başlamıştır. 1980'lerden bu yana bu organizasyon tasarımını uygulayan kuruluşlar tarım ve sanayi firmaları, bilişim firmaları, danışmanlık ve muhasebe firmaları ile eğitim ve sağlık kuruluşları şeklinde çeşitlilik göstermiştir. Bu kuruluşların büyüklüğü küçük ve orta büyüklükte değişmektedir. Dairesel tasarımı uygulayan organizasyonların çoğu Hollandalıdır; ayrıca, Kanada, Amerika Birleşik Devletleri ve Brezilya'daki firmalar da tasarımı uygulamışlardır. Bu başarılı uygulama durumlarına ek olarak, birçok başka kuruluş da araştırmış ve bazı durumlarda tasarımı denemiştir (Romme ve Endenburg, 2006:292).

Dairesel tasarımın temel amacı, yönetişim kapasitesini arttırmak ve aynı zamanda, görevdeki organizasyonun öğrenilmesidir. Bu ise, araştırmanın kolaylaştırıldığı ve terfi edildiği döngüsel süreçlerin kurulmasıyla yapılır, (yeni) politikalar için sınırlar sürekli araştırılır ve belirlenerek politikanın uygulanması izlenir. Burada özellikle iki ilke önemlidir: Bilgilendirilmiş onam ve çift bağlantı.

"Rıza" ilkesi olarak da bilinen karar verme konusunda bilgilendirilmiş rıza ilkesi, esas olarak, önerilen kararda geri kalan "önemli" itirazların olmadığı durumlarda bir kararın alındığını belirtmektedir. Bilgilendirilmiş onamın karar prensibi, Pareto ölçütü ve oybirliği kuralı hakkında literatürde güçlü bir dayanaktır (Buchanan ve Tullock, 1962:250). Sosyokratik döngüsel yaklaşımda oybirliği kuralının "bilgilendirilmiş rıza" yorumlaması, uzlaşma yorumundan daha geniş bir şekilde uygulanabilir görünmektedir (Endenburg, 1998a). Yani, katılımcıları tartıştıkları itirazları ifade etmeye ve tartışmaya davet ederek, tüm girdiler dikkate alınır ve böylelikle bireysel katılımcılar önerilen bir kararı engellemeye daha az eğilimli olur. Dahası, dairesel yaklaşım, karar verme sisteminin çift bağlantılı küçük birimlere (örneğin, 20 kişi) ayrıştırıldığını ima eder (Romme, 2004:705). Kurumsal bir ortamda, çiftli bağlantı, iki politika (karar verme) seviyesinin daha alt düzeyde seçilen bir temsilci ve daha yüksek düzeyde seçilen bir işlevsel lider aracılığıyla bağlandığı anlamına gelir.

Buna göre, sistemin ikiye katlanmış birimlere ayrıştırılması, çok geniş gruplarda genel tartışmalara ve kararlara duyulan ihtiyaçtan kaçınarak, bilgilendirilmiş onay ile diyalog ve politika kararlarını kolaylaştırır; dahası, aynı zamanda bir grubun başka bir grubu bir karar vermesi veya görevlendirmesi için fırsat sunar. Dairesel tasarım çerçevesinde oluşturulan grup öneriler oluşturmaktadır. Daha sonra grubun tavsiyeleri özel bir Kent Konseyi toplantısında tartışılarak değerlendirilmektedir. Dairesel tasarımda çiftli bağlanma ilkesi ile tutarlı olarak, bu toplantıya çok çeşitli katılımcılar katılmaktadır: Belediye meclis üyeleri, memur temsilcileri ve vatandaşlar. Toplantıdan önce karar vermenin bilgilendirilmiş rıza ilkesine dayandığı kararlaştırılmakta ve duyurulmaktadır. Bu unsur tüm katılımcılar için kabul edilebilir bir ortam sağlamaktadır. Toplantıya dış bir uzman da davet edilmektedir.

Dairesel tasarım yaklaşımı, başlangıçta özel ve yarı kamusal sektörlerdeki kuruluşlar için geliştirilmiş olmasına rağmen söz konusu ilke ve kurallar, bireysel vatandaşlar ile belediye, bölgesel ve ulusal düzeylerdeki idari ve temsilci organlar arasındaki boşluklara yönelik çözümleri nasıl sağlayabileceği hakkında da geçerlidir (Romme vd. 2018:248–249).

Tasarım Kuralları

Bir örgütün dikkatini odaklamak ve pozitif enerjisini açığa çıkarmak için 4-D döngüsü olarak ifade edilen Discovery, Dream, Design ve Destiny, keşif, rüya, tasarım ve kader kullanılmaktadır. Bu döngü, tek bir sohbete, büyük bir grup toplantısına veya tüm sistem değişim çabalarına rehberlik etmek için kullanılabilmektedir. Döngü, çalışılacak konunun belirlenmesiyle başlar. Bu konular seçildikten sonra, 4 Boyutlu keşif, rüya, tasarım ve kader döngüsüne rehberlik eder.

Keşif: Ortaya atılan konuya dair "neyin en iyisi" olduğunu anlamak için kapsamlı ve işbirliğine dayalı bir araştırma yapılır. Genellikle bire bir görüşmelerle, ancak aynı zamanda odak grupları veya büyük grup görüşmeleriyle de gerçekleştirilir. Keşif işlemi kuruluşun zengin bir açıklaması (veya haritalanması) ve en iyi uygulamaların ve örnek eylemlerin öykülerinin paylaşılması ile sonuçlanır.

Rüya: Genellikle büyük grup forumlarında yapılır. Katılımcılar, çalışmaları, iş ilişkileri, organizasyonları ve dünya ile ilgili umutlarını ve hayallerini toplu olarak araştırırlar. Rüya aşaması hem pratik hem de üretkendir. Yapıyı güçlendirir ve statükoyu zorlar. İnsanların daha değerli ve hayati gelecekler tasarlamasına yardımcı olur.

Tasarım: Değerlere ve fikirlere form vermek. Genelde büyük grup forumlarında veya küçük bir ekip içinde yapılır. Katılımcılar, etkileyici tasarım önerileri oluşturmak ve seçmek için keşif ve hayallerden yararlanırlar. Bu provokatif öner-

meler, ideal organizasyonu ne olması gerektiğini tanımlayan olumlu ifadelerdir.

Kader: İlham verici eylemdir. Kader aşaması, devam eden öğrenmeyi ve yeniliği destekleyen bir dizi ilham verici eylemle ilgilidir. Kader aktiviteleri genellikle büyük grup forumlarında başlatılır ve küçük grup girişimleri olarak devam eder. Bu son aşamanın sonucu, organizasyonun tamamında bir dizi gerçek değişiklik gerçekleşir (Romme ve Barret: 2010:98–99).

Açıklandığı üzere sosyokratik dairesel tasarım, ortak gücü sağlayan bir dizi araç ve ilkedir. Sosyokrasinin varsayımı, güç paylaşımının bir plan gerektirdiğidir. Güç her zaman her yerdedir ve görünmez veya yok olmaz. Nasıl dağıtılmak istenildiği konusunda bilinçli olmak önemlidir. Bir açıdan güç su gibidir, bir yerlere gider ve kümelerde birikme eğilimindedir. Bir grup ne kadar fazla güce sahipse, o kadar fazla güç toplamak için o kadar çok kaynağa sahip olacaktır. İktidar konsantrasyonunu dengelemenin tek yolu bilinçlilik ve düşünceli bir uygulamadır.

Sosyokratik örgütler, ajansı kuruluşun misyonuna doğru geliştirmek ve katkıda bulunmak için her ekibi besler ve güçlendirir. İyi yönetişim, bireyi rahatsız eden her şeyi süreçten çıkarmak anlamına gelir. Bağlantı, dürüstlük veya paylaşılan gerçeklik gereksinimleri karşılanmadığında rahatsız edici duygular ortaya çıkabilir.

Kent Konseyleri ve Değişen Vatandaş Rolleri

Hollandalı girişimci Gerard Endenburg tarafından geliştirilen dairesel tasarım ya da sosyokratik dairesel tasarım yaklaşımı Hollanda başta olmak üzere Avrupa, Kuzey ve Güney Amerika'da benimsenmiştir. Bilhassa Brezilya, ABD ve Kanada'daki 30'dan fazla organizasyonda uygulanmıştır (Romme ve Barret, 2010:102). Konsensustan farklı olarak sosyokrasi, bir grubun ihtiyaçları ile bireyin gerekli ihtiyaçlarını toplumda makul seviyede tutmada dengeleyicidir.

Yerel siyasette kısmen bir danışma kurulu gibi faaliyet gösteren Kent Konseyleri ise bahsedildiği gibi bir dairesel tasarım fikrinden uzak olmakla birlikte yerel siyasette bir yönetişim meclisi işlevindedir.

Günümüzde ülkeler, yerel yönetimlerin yerel siyaset alanındaki liderliğini daha ön planda tutmaktadır. Kamu yönetimi alanındaki geleneksel yaklaşımlar dönüştürülmekte, uzun süredir uygulanan uygulamalar ve prosedürler sorgulanmakta, demokratik ve yönetsel pratikteki yenilikler artık çoğalmaktadır. Bunların yanı sıra seçilmiş yerel makamların rolü ve amacı yeniden gözden geçirilmekte ve şekillendirilmektedir. Benington ve Harvey, bütün bu gelişmelere ek olarak devlet sistemi içinde, ortak ekonomik, sektörel ve bölgesel çıkarlara dayalı olarak, yerel otoritelerin bölgesel çaplı ağlarının sayısında büyük bir

artış olduğunu belirtmektedir. Hatta bölgesel ve yerel otoriteler arası ağlar ve diğer kamu, özel ve sivil toplum örgütleri ile ilgi grupları yatay ilişkileri teşvik etmeyi de aktif olarak desteklemektedir (Benington ve Harvey 1994:28). Bahsedildiği gibi birçok ülkede yerel yönetim örgütleri gelinen noktada önemli ulus ötesi işbirliği girişimlerine katılmaktadır. Yerel yönetişimin bu şekilde uluslararasılaşması, gayri resmi kültürel değişimlerden yabancı devlet hükümetlerinin eylemlerini etkileme girişimlerine kadar pek çok farklı biçime sahiptir. Aynı zamanda siyaset ve yerel yönetimlerin yönetimi için önemli etkileri de vardır. Ulus ötesi değişimin politika inovasyonunu ve yeni düşünceleri de harekete geçirebileceği ileri sürülmektedir. Öte taraftan hesap verebilirlik, stratejik vizyon, inisiyatif yönetimi ve politika etkinliği açısından da önemli gelişmeler ortaya çıkabilmektedir (Church ve Reid, 2002:201).

İçinde bulunduğumuz çağdaki inovasyon ağı, araştırma ve eğitim ajansları, ticaret birlikleri ve kamu kurumları ve şirketler de dâhil olmak üzere bir dizi ajansı içermektedir. Amin ve Thrift aynı şekilde, ekonomiye destek veren özel, yarı-kamusal ve kamu kurumlarının varlığına atıfta bulunmak için bu kurumlar arasındaki işbirlikçi ilişkileri "kurumsal sıklık/yoğunluk" kavramı ile kullanırlar (Amin ve Thrift 1994:15). Dolayısıyla "yeni kamu yönetimi" (Hood 1991:4) anlayışı ile birlikte yeni uygulamalar ve inovasyonlar denenmektedir. Yeni yerel yönetim anlayışı içerisindeki yerel siyaset ise, müşteri odaklı karar alma ve kamu hizmetlerini özel şirketlere devretme gibi, kentsel yönetim için bir dizi yönetim aracının geliştirilmesinden çok daha fazlasını ifade etmektedir. Aynı zamanda, yerel yönetimlerdeki politikacıların, yöneticilerin ve vatandaşların değişen rolleri de bu kapsamda oldukça önemlidir.

Yerel yönetimlerde kamu hizmeti anlayışının önemli şartları vardır. Bunlar: Sağlıklı işleyiş prosedürleri, iyi kontrol mekanizmaları, uygun davranış, uygulamanın tutarlılığı ve halk için hizmettir. Bunlar günümüzde de yerel yönetim için önemli olan değerlerdir. Bununla birlikte, uygun sonuçların elde edilmesi, yönlendirme, insan ve sistemlerin performansını arttırmak, farklı ihtiyaçlara esnek bir şekilde cevap vermek ve yerel topluluklarla çalışmak gibi değerler de gün geçtikçe önem kazanmaktadır.

Yerel siyasette gelinen noktada kamusal yenilikler uygulanmaya başlanmıştır. Buna göre, sonuç odaklı olmak, hizmette kalite, verimlilik ve etkililik, hesap verebilirlik, açık rehberlik, personele değer vermek, performans, yaratıcılık, risk alma, çeşitlilik ve farklılıklara duyarlılık, esneklik ve kamu ile çalışmak gibi değerler yerel demokrasiyi geliştirmeye de hizmet edecektir. Yeni yönetim anlayışı, böylelikle bilinçli, risklere değer veren, küçük ve büyük başarılı yenilikleri kutlayan ve yerel topluluklara ulaşan bir kültür geliştirmiştir (Hambleton, 2002:162–163).

Yirmi birinci yüzyılda başarılı yerel siyasetin, yönetim yeniliğiyle olduğu kadar demokratik yenilenme ile de ilgili olması gerektiği ön plana çıkmıştır. Bu bağlamda toplumsal kalkınma yaklaşımları, memurların hizmet sunumunun verimliliğini vatandaşlara dönüştürmek için alan yaratan yeni bir yönetim gündeminin parçası olarak görülmektedir (Hambleton, 2002:147).

Yerel siyaset ve yerel demokrasinin gelişimini destekleyen küreselleşme güçleri, tüm yerel yönetimlere daha verimli ve daha etkili olmaları için baskı yapmaktadır. Şöyle ki kamu hizmetlerinin etkinliğine yönelik yenilenmiş bu ilgi, aynı zamanda, modern toplumdaki yerel yönetim de dâhil olmak üzere, hükümet için uygun rol hakkındaki değişen görüşlere de yansımaktadır. Öte taraftan daha güvenilir ve iyi bilgilendirilmiş bir vatandaşlık, yerel yönetime ve diğer kamu kurumlarına daha açık, daha duyarlı ve daha sorumlu olmak için yeni talepler ortaya koymaktadır. Dolayısıyla hükümetler gelinen noktada daha ayrıcalıklı ve vatandaş merkezli hale gelmeye başlamışlardır.

Bu gelişmeler ışığında yerel demokrasinin geliştirilmesi bağlamında gelinen noktada "çok aktörlü kurumlar" ve "katılımcı" anlayış ekseninde "kent konseyleri" modeli oluşturulmuştur. Kent konseyleri, Birleşmiş Milletler'in (BM) 1992 Rio Yeryüzü Zirvesi'nde gündeme gelmiş ve Yerel Gündem 21 ismiyle uygulamaya geçirilen yapılanmanın Türkiye'deki uzantısı olarak yer almıştır. 2005 yılında 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine dayanarak, "kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap verme ve sorma, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye" çalışmaktadır. Kent konseyleri, yerel demokrasinin güçlendirilmesinde katılımcı anlayışın ve çok aktörlülüğün bir ürünü olarak tasarlanmış olsa da doğrudan belediye yönetiminin inisiyatifine bırakıldığı görülebilmektedir. Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde "kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir" hükmü, kent konseyinin işleyişini ve etkinliğini belediyenin karar organına bağlamaktadır (Önder ve Güler, 2016:883).

Görüldüğü gibi Kent konseylerinin en önemli işlevleri, katılım, yönetişim eksenli katılımcı demokrasiyi hayata geçirme; kentin yaşam kalitesinin arttırılması için kentte yaşayanlar tarafından kentin hak ve hukukunun korunması; hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi ve hemşehriler arasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı geliştirmektir (Çelik, 2013:216).

Sonuç olarak katılımcı inovasyonların elde etmek istediği en önemli değer, etkili yönetişimdir. Yönetişim, yönetişim düzenlemelerinin çözüme kavuşturulması gereken temel sorunları çözme yetisine sahip olduğu ölçüde etkilidir. Örneğin, eğitim, yoksulluğun üstesinden gelmek, güvenlik yaratmak ve kamu mal ve hizmetlerini sağlamak gibi (Fung, 2015:5).

Çoğu durumda seçilen yerel konsey, yerel yönetişim sistemindeki doğrudan seçilmiş kurumdur ve kritik öneme sahiptir. Yerel yönetişim açıklandığı üzere, devletten özel ve gönüllü sektörlere ve genel olarak sivil topluma karşı sorumluluğu değiştirmenin önemli bir yoludur. Bu sorumluluğun yer değiştirmesi vatandaşlara karşı hesap verme sorumluluklarını da belirsizleştirebilir ve yönetişime kayma kesinlikle yerel demokrasiye karşı büyük bir zorluk oluşturabilir (Kearns ve Paddison 2000:846).

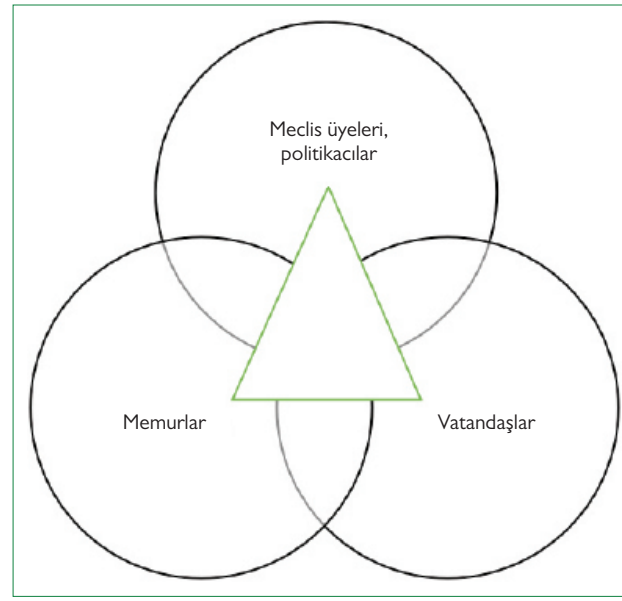
Şekil 3 politikacılar, Meclis üyeleri, memurlar ve vatandaşlar arasındaki değişen ilişkileri göstermekte, bu üç çıkar grubu arasında üçgen bir ilişki olduğunu varsaymaktadır.

Aslında yönetişim kapsamında, yerel makamlar, bulundukları bölgeyi etkileyen ekonomik aktörlerin davranışlarını şekillendirmede oldukça ön plandadır. Demokrasi perspektifinden bakıldığında ise yerel yönetişimdeki üç ana aktör grup olarak politikacılar, memurlar ve vatandaşlar görülmektedir. Üçgenin her bir köşesi, yerel politika oluşturma sürecine önemli katkılar sağlayabilir, ancak üç grubun görece etkisi büyük ölçüde değişebilir. Diyagram, daha karmaşık bir gerçekliğin büyük ölçüde basitleştirilmesidir. Her çıkar grubu içinde büyük farklılıklar vardır ve bunlardan çok bireyler birden fazla köşede görünebilir. Bu açıdan aslında politikacılar ve memurlar da vatandaşlardır (Hambleton, 2002:158).

Genel olarak yerel politik yönetimin güncellenmesi ve modernleştirilmesi sayesinde, oluşabilecek zorlukların üstesinden gelmek için meclis üyelerinin rollerinin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda özellikle sivil liderlik yaklaşımın güçlendirilmesi, yerel liderliğe daha proaktif bir yaklaşım geliştirilmesi önemli bir yer tutmaktadır. Bilhassa vatandaş temelli ortak çalışmaların güçlendirilmesi ve çeşitli yeni ortaklık düzenlemelerinin oluşturulması oldukça gereklidir.

Yerel siyaset ve yerel demokrasinin en önemli bileşeni olan vatandaşların siyasetçiler tarafından nasıl algılandığını bilmek bu bağlamda önemlidir. Siyasetçiler tarafından kullanılan dil, genellikle vatandaşları nasıl algıladıklarını sembolize eder ve bu algı, benimsedikleri farklı demokratik inisiyatiflerin doğasını açıklamanın bir yoludur. Kurumsal yönetim çağında, hizmet kullanıcıları genellikle istemciler olarak adlandırılmaktadır. Bunun paternalist bir halkası vardır, bu da kişinin profesyonel görevlinin üstün değerlendirmesini kabul ettiğini göstermektedir.

Modern siyasetçiler, kullanıcılara atıfta bulunurken, bazı terimleri, bazen birbirinin yerine kullanılabilir şekilde kullanırlar (Burns vd. 1994; Burns, 2000:964). Bu kullanım güç ilişkilerini maskeleyebilir. Örneğin, tüketiciler alışveriş yapan, iyi bir ürün bulmak için piyasada bulunan ve servis sağlayıcısına çok az bağlı olan kesimdir. Müşteri kelimesi kamu hizmeti yönetiminde tüketiciden daha popüler bir terim haline gelmiştir

Şekil 3. Politikacılar, meclis üyeleri, memurlar ve vatandaşlar arasındaki değişen ilişkiler (Hambleton, 2002: 158).

çünkü hizmet verenler ile hizmet alan kişiler arasında daha kalıcı bir ilişki geliştirmeyi ima etmektedir. Müşteriler, sağlayıcıya sadakat duygusu geliştirebilirler. Vatandaşın siyasi hakları ve sorumlulukları vardır ve kamu yararına olduğu kadar bireylere ve hane halklarına hizmet kalitesi ile de ilgilidir. Yeni siyaset anlayışı, insanları farklı ortamlarda tüketiciler, müşteriler ve vatandaşlar olarak ele almanın uygunluğunu kabul etmektedir. Bu, yeni ve modern tarzdaki yöneticilerin, oldukça doğal olarak değişecek olan farklı insan profillerinin ihtiyaçlarına duyarlı bir şekilde yanıt vermek istediklerini yansıtmaktadır (Hambleton, 2002:165).

Belirtilenler ışığında yerel demokrasiyi geliştirme bağlamında yerel yönetişimin en önemli parçası olan vatandaşlar ve belediye yönetimi arasındaki bağlantıyı güçlendirmek için şunlar yapılmalıdır:

Belirli bir politika konusu için kullanılacak vatandaş katılım düzeyi hakkında mümkün olduğunca erken karar verilmelidir.

Kent konseyi, herhangi bir katılım süreci için bütçe kısıtlamaları, teslim süresi ve diğer koşullar gibi sınırları belirlemeli ve tanımlamalıdır.

Daha sonra paydaşları, çıkar grupları ve uzmanları olan bir proje grubu konuyu araştırmak ve belediye meclisi tarafından belirlenen sınırlar içinde bir çözüm üzerinde rıza ile karar vermek için görevlendirilmelidir.

İlgilenen her vatandaş bu proje grubuna katılabilmelidir. Proje grubu çözüm sunduktan sonra, belediye meclisi yalnızca önerilen çözümün daha önce tanımlanan sınırları karşılayıp

karşılamadığını değerlendirmelidir. Kent meclis üyelerinden sağlanan katkı, proje grubuna katılma ve / veya bilgi sağlama şeklinde olmalıdır.

Proje grubu belirlenen sınırlar içinde bilgilendirilmiş rıza ile karar alamıyorsa, belediye meclisi yine dikkate alınan politika konusu hakkında karar verme yetkisine sahip olmalıdır (Romme vd. 2018:250).

Bütün bunlar gerçekleştirilerek güçlendirilen yerel yönetişim yoluyla da demokrasi güçlenecektir. Bunun için öncelikle açık hükümet kuralları, toplantılarda vatandaş hakları, yerel meclis üyelerine daha iyi destek, internet üzerinden meclis tartışmaları, elektronik oylama, etkileşimli web siteleri gibi daha birçok yolla temsili demokrasiyi geliştirmek;

Belediye meclis üyeleri veya belirli gruplara dayanan komite meclisleri, parlamento meclisleri, toplum kurulları, mahalle forumları, kullanıcı panelleri güçlendirilmesi vasıtasıyla temsili demokrasiyi genişletmek;

Toplum vizyon projeleri, vatandaşların kontrolü, müzakereci kamuoyu yoklamaları, konsensus konferansları yoluyla katılımcı demokrasiyi geliştirmek ve katılımcı demokrasiyi genişletmek gerekmektedir (Hambleton, 2002:164).

Son olarak gelinen noktada var olanın ötesinde yerel birimlerin farklı bir işçiliği stratejisi oluşturması gerekmektedir. Dahası, Habermasian prensipleri üzerine modellenen bir tür müzakereci demokrasiyi benimseyen demokratik yaklaşımla, yukarıdan aşağıya gelişen strateji statükoyu zorlayacak ve sosyal açıdan sorumlu bir yerel siyaset geliştirirken tüm referans gruplarını içerecektir (Romme ve Barret, 2010:95).

Sonuç ve Değerlendirme

Kamu yönetim sistemleri "döngüsel örgütlenme" den örgütsel demokrasi anlayışını daha da geliştirmektedir. Bu bağlamda, kamu politikalarının geliştirilmesini ve karar vermeyi geliştirmek için dairesel örgütlenme modeli Hollanda gibi bazı Avrupa ülkelerindeki belediyelerde uygulanmıştır. Özetle, dairesel tasarım toplantılara odaklanarak, geniş bir organizasyon ve paydaş ortamları yelpazesinde uygulanabilir olan daha açık ve esnek bir yaklaşımı ifade etmektedir. Ayrıca, dairesel tasarım özellikle çeşitli (dış) paydaşları kuruluşun gelecekteki stratejisi hakkında görüşmelere ve toplantılara katılmalarını kolaylaştırarak ve motive ederek kurumsal vatandaşlığı bünyesinde barındırmaktadır. Bu çerçevede dairesel tasarım kurumsal vatandaşlığı modelleyebilir ve yüksek katılımlı strateji oluşturma için ana tasarım parametrelerini ortaya çıkarabilir. Diğer bir deyişle dairesel tasarım yüksek katılım için kritik olan kalıcı bir örgütlenme alanıdır. Aynı zamanda önemli kararlarda strateji belirleme, politika oluşturma ve uygulama noktasında etkilidir. İdeal bir hedef durumu ifade eden döngüsel tasarım kabiliyeti sağlar.

Makale, yerel demokratik yönetişimin yenilenmesi için buna benzer süregelen çabaları içermektedir. Gelecekteki araştırmalar bu nedenle, dairesel tasarım dışındaki yöntemlerin de kullanıldığı çoklu vakaların karşılaştırmalı çalışmalarından yararlanmaya ihtiyaç duyacaktır. Gelecekteki yapılacak çalışmalar, kamu yönetimi ve politik kurumlara olan güven ve destek için, dairesel tasarım düzenlemelerinin önemini ölçmeye yönelik olabilir. Bu tür araştırmalar ayrıca (yerel) demokratik yönetişim için dairesel tasarım düzenlemelerinin politika ve kararlara yol açıp açmayacağını belirlemeye de yardımcı olacaktır. Buradaki önemli nokta kamu tasarımının, kamu politikasını daha etkin ve daha meşru kılarak, bireysel olarak vatandaşların başvurduğu yasal yolların sayısını önemli ölçüde azaltıp azaltmayacağıdır. Vatandaşların / seçmenlerin kamu yönetimine daha fazla katılım arayışı, anayasal temsili demokrasilerin (seçimler, siyasi partiler ve seçilmiş temsilciler şeklinde) rolü açısından da oldukça önemlidir.

Bu kapsamda yeni düzenlemeler ve çözümler ile denemeye dayanan demokratik yönetişim çok daha önemli hale gelmektedir. Bu doğrultuda kamu politikalarının oluşturulmasında sivil katılımın önemi, demokratik bir sistemin yerel, bölgesel, ulusal veya uluslar arası alanlardaki destek ve güven düzeyleri iyi anlanmalı ve incelenmelidir.

Uygulamada belediyelerde ya da yerel seviyede daha etkili bir yerel yönetişim için uygun seçenekleri araştırması için bir grup vatandaş davet edilerek, dairesel tasarım gerçekleştirilebilir. Buradaki asıl gaye, vatandaşlar ve belediye yönetimi arasında algılanan boşluğu kapatmak ve vatandaşlar, devlet memurları ve belediye başkanı ve ilgili konsey arasında yapıcı işbirlikçi bağlar kurmaktır. Temelde yüksek düzeyde sivil katılım ile politika geliştirme amaçlanmaktadır. Aslında gerçekte olan vatandaşlar, yöneticiler ve memurlar tarafından, politika oluşturma ve karar verme çözümlerini tanımlamak için ortak bir araştırma ve öğrenme süreci başlatılmasıdır. Bu tüm paydaşların ihtiyaçlarını karşılayacaktır. Bu kollektif öğrenme sürecinde, her bir katılımcının bilgi ve görüşlerinin, sosyal ve politik olarak meşru olduğu kadar yüksek kalitede (içerik bakımından) yasal kararlar almaya katkıda bulunabileceği fark edilmektedir.

Yerel siyasette, "gerçek" uzman ve paydaşlar, belediye meclisi üyesi değildir, ancak belirli bir konu hakkında politika oluşturma sürecine katılmak istemektedirler. Zaten yerel demokrasiyi gerçekleştirmenin özünde olan bu durum sayesinde doğrudan katkıda bulunmak isteyen tüm vatandaşların (hem de herhangi bir dış uzman) katılımı sağlanmaktadır. Böylelikle belediye meclisi ve konseyler sivil katılımın orkestra şefi olarak rolünü sürdürmekte ve aynı zamanda politika kararları çok paydaşlı bir şekilde oluşturulmaktadır.

KAYNAKLAR

Amin A. ve Thrift N. (eds) (1994), 'Living in the Global', in Globalisation, Institutions and Regional Development in Europe. Oxford: Oxford University Press.

Bayraktar, Ulaş (2016) Sürdürülebilir Kentler Yerel Müşterekler Siyaseti için e-Katılım, TESEV Yayınları. http: //tesev.org.tr/tr/yayin/surdurulebilir-kentler-yerel-musterekler-siyaseti-icin-e-katilim/

Benington J. and Harvey J. (1994), 'Spheres or Tiers? The Significance of Transnational Local Authority Networks', Local Government Policy Making, Vol. 20, No. 5, pp. 21–9

Buchanan, J. M., ve tullock, G. (1962), The calculus of consent. Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.

Buck, J., ve villines, S. (2007), We the people: Consenting to a deeper democracy. Washington, DC: Sociocracy.Info.

Burns D. (2000), 'Can Local Democracy Survive Urban Governance?', Urban Studies, Vol. 37, No. 5–6, pp. 963–73

Burns D., Hambleton R. and Hoggett P. (1994), The Politics of Decentralisation. London: Macmillan – now Palgrave

Church, Andrew and reid, Peter (2002), Local Democracy, Cross-Border Collaboration and the Internationalisation of Local Government, Edited by Robin Hambleton Hank V. Savitch and Murray Stewart Globalism and Local Democracy Challenge and Change in Europe and North America.

Copeland, C., ve laband, D. N. (2002), Expressiveness and voting. Public Choice, 110, 351–363. doi:10.1023/ A:1013093610591

Çelik Abdullah (2013), Kent Yönetimi Bağlamında Kent Konseyinin İşlevleri Üzerine Bir Değerlendirme, C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 14, Sayı 2, 215-229.

Dahlberg, S., ve Linde, J. (2016), Losing happily? The mitigating effect of democracy and quality of government on the winner-loser gap in political support. International Journal of Public Administration, 39, 652–664. doi:10.1080/ 01900692.2016.1177831

Endenburg, G. (1998a), Sociocracy: The organization of decision- making. Delft, Netherlands: Eburon.

Endenburg, G. (1998b), Sociocracy as social design. Delft, Netherlands: Eburon.

Fung, Archon (2015), Putting the Public Back into Governance: The Challenges of Citizen Participation and Its Future, Public Administration Review, Vol. xx, Iss. xx, pp. xx–xx. © 2015 by The American Society for Public Administration. DOI: 10.1111/puar.12361.

Hambleton, Robin (2002), The New City Management, Edited by Robin Hambleton Hank V. Savitch and Murray Stewart Globalism and Local Democracy Challenge and Change in Europe and North America, palgrave.

Hood C. (1991), 'A Public Management for All Seasons', Public Administration, Vol. 69, pp. 3–19.

Kearns A. and paddison R. (2000), 'New Challenges for Urban Governance', Urban Studies, Vol. 37, Nos 5–6, pp. 845–50.

Önder, Özgür ve Güler, Erdal (2016), An Research on the City Council from Local Democracy in Turkey: Example of Kutahya City Council, Çankırı Karatekin Üniversitesi SBE Dergisi 7(1): 881-902

Rau, Ted J. ve Koch-Gonzalez, Jerry (2018) Many Voices One Song Shared power with sociocracy, Sociocracy For All Amherst, MA (USA).

Romme, A. Georges L., Broekgaarden, Jan, huijzerb, Carien, reijmerc, Annewiek and van Der Eydenc Rob A. I. (2018), From Competition and Collusion to Consent-Based Collaboration: A Case Study of Local Democracy, International Journal Of Public Administration 2018, VOL. 41, NO. 3, 246–255 https://doi.org/10.1080/01900692.2016.1263206

Romme, A. G. L. (2004). Unanimity rule and organizational decision-making: A simulation model. Organization Science, 15, 704–718. doi:10.1287/ orsc.1040.0090

Romme, A. G. L., ve endenburg, G. (2006). Construction principles and design rules in the case of circular design. Organization Science, 17, 287–297. doi:10.1287/orsc.1050.0169

Romme, A. G. L. ve F. Barrett (2010). Strategy formation and corporate citizenship: Conversations and decisions that matter. Journal of Corporate Citizenship, 38: 93-106.